

Sygn. akt I ACa 1365/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Lidia Sularzycka

Sędziowie: SA Roman Dzięczek

SO del. Paweł Iwaniuk (spr.)

Protokolant: ref. staż. Michał Strzelczyk

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2015 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. I.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 23 kwietnia 2014 r., sygn. akt I C 1457/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od M. I. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

I ACa 1365/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo M. I. przeciwko (...) S.A. w W. o zasądzenie na jej rzecz kwoty 853.468,39 zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty z tytułu bonifikaty za bezpodstawne wstrzymanie dostawy energii elektrycznej do lokalu powódki, znajdującego się przy ulicy (...) w W..

Sąd pierwszej instancji ustalił, że od dnia 1 czerwca 1992 r. strony łączyła umowa, zgodnie z postanowieniami której pozwana zobowiązała się do dostarczania powódce energii elektrycznej i świadczenia usług dystrybucji do lokalu, zaś powódka zobowiązała się dokonywać opłat za zużytą energię elektryczną. W dniu 8 czerwca 2000 r. pozwana spółka odłączył M. I. licznik energii elektrycznej i wstrzymała od tego dnia dostawę energii elektrycznej do lokalu. Zgodnie ze zleceniem OT nr (...) pozwana podjęła w dniu 16 czerwca 2000 r. próbę wznowienia dostaw energii elektrycznej, jednakże nie nastąpiło ono z uwagi na nieobecność powódki w lokalu, a w konsekwencji brak dostępu do układu pomiarowego. Pozwana próbowała jeszcze dwukrotnie wznowić dostawę energii elektrycznej, dokonując przy tym montażu nowo legalizowanego licznika na posesji powódki, jednak ta nie wpuściła pracowników pozwanej spółki na jej teren.

Dokonując oceny ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy wskazał, iż kluczowe znaczenie w sprawie niniejszej miało ustalenie znaczenia słowa bonifikata, przez którą rozumie się obniżenie ustalonej ceny usługi lub towaru albo dodanie bezpłatnie do określonej ilości towaru dalszych sztuk, przy czym przyznawane jest ono w momencie dokonywania transakcji, zwykle gdy nabywca spełni określony warunek. W odniesieniu do powyższego, Sąd nie znalazł podstaw do udzielenia bonifikaty we wskazanym znaczeniu, podnosząc, iż pozwana Spółka nie wystawiała faktur za dostarczanie energii elektrycznej. Podkreślone zostało przy tym, iż powódka własnym działaniem uniemożliwiła pozwanej Spółce wywiązanie się z zawartej umowy, a tym samym pozbawiła się możliwości dochodzenia bonifikaty za brak dostaw prądu, pomimo ciężącego na niej obowiązku współdziałania w realizacji umowy poprzez udostępnienie instalacji i przyłącza. Sąd pierwszej instancji zakwestionował również samą wysokość roszczenia powódki, uznając, iż przy braku wskazania cen za jednostki energii elektrycznej w poszczególnych okresach rozliczeniowych niemożliwe było uznanie roszczenia za wykazane co do wysokości, tym bardziej, że w spornym okresie uległa zmianie zarówno metodologia, jak i wysokość podstaw do naliczania bonifikaty. Podkreślona została ponadto okoliczność, iż pozwana w okresie od czerwca 2000 r. do dnia wniesienia pozwu pozostawała w gotowości do świadczenia usług będących objętych umową, wobec czego żądanie powódki, przy jednoczesnym braku współpracy przy wznowieniu dostaw energii, uznane zostało za nadużycie prawa podmiotowego i odniosło skutek w postaci odmowy udzielenia powódce ochrony prawnej.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę i zasądzenie na jej rzecz dochodzonej pozwem kwoty oraz rozstrzygnięcie o kosztach sądowych za obie instancje według norm przepisanych lub ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji wraz z poleceniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za pierwszą i drugą instancję.

Zaskarżonemu wyrokowi strona powodowa zarzuciła:

1. naruszenie art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w ten sposób, że miało to wpływ na wynik sprawy;
2. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez błędną i nie wszechstronną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w ten sposób, że miało to wpływ na wynik sprawy, tj.:
 - a. niewykazanie dokumentów, których treść została przez Sąd uznana za rozstrzygającą, nierozstrzygającą, istotną bądź nieistotną dla ustalenia stanu prawnego;
 - b. uznanie, że pozwana usiłowała wznowić dostawy energii elektrycznej wbrew treści dokumentów przedstawionych przez pozwaną, wskazujących na zamiar „wyłączenia odbiorcy”, nie zaś „wznowienia dostawy”;
 - c. brak odniesienia się do zapadłych w sprawie orzeczeń wskazujących na bezpodstawność zaprzestania dostarczania energii elektrycznej;
3. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wydanie wyroku bez jego rzeczywistego uzasadnienia.

W odpowiedzi na apelację z dnia 26 sierpnia 2014 r. pozwana Spółka wniosła o oddalenie apelacji w całości ze względu na jej bezzasadność, jak również zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja była bezzasadna.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że Sąd Apelacyjny podziela, co do zasady, ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, szczegółowo opisane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne. Sąd I instancji dokonał również trafnej oceny prawnej powództwa, z którą należy się w przeważającej mierze zgodzić.

Wskazać także należy, iż sądy cywilne orzekają w granicach określonego przez stronę powodową żądania (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.). Elementem uzupełniającym owo żądanie są okoliczności faktyczne je uzasadniające (art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.). Wskazywanie natomiast podstawy prawnej żądania nie jest konieczne, a jeżeli nawet taka podstawa zostanie określona, to nie jest dla sądu wiążąca. Jeśli jednak powód określa podstawę prawną roszczenia, a przytoczone okoliczności faktyczne nie wychodzą poza jej hipotezę, to musi liczyć się z tym, że jego żądanie zostanie poddane ocenie pod kątem zasadności wyłącznie w świetle hipotezy tej właśnie normy prawnej (tak M. Manowska (w:) Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, LexisNexis 2013).

Odniesienie powyższych uwag do niniejszej sprawy, pozwalało, jak trafnie wskazał Sąd I Instancji na ocenę zasadności żądania jedynie przez pryzmat przepisów dotyczących bonifikaty z tytułu przerw w świadczeniu dostaw energii elektrycznej. Wobec braku zmiany podstawy faktycznej, także w postępowaniu apelacyjnym, ocena zasadności roszczenia przez Sąd Apelacyjny nie wykraczała poza hipotezę wskazanego przez powódkę przepisu.

Wyjaśnić trzeba, że dostarczanie energii odbywa się na podstawie umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji energii (por. art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 1059) (dalej przywoływana jako pr.en.). W myśl art. 5 ust. 2 pkt 1 i 2 pr.en. umowy (zarówno sprzedaży, jak i o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji energii) powinny zawierać m.in. postanowienia określające wysokość bonifikaty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców, a umowa o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji energii dodatkowo wysokość bonifikaty za niedotrzymanie parametrów technicznych energii.

Przy czym zwraca uwagę, iż skoro wzmiankowane bonifikaty w myśl art. 45a ust. 2 pr.en. udzielane są przy ustalaniu kosztów zakupu energii, to zasadnie można wnioskować, iż stanowią element pomniejszający opłaty za dostarczaną do odbiorcy energię elektryczną (art. 45a ust. 1 pr.en.). W tym kontekście potrzebne pozostaje wyjaśnienie pojęcia „bonifikata” użytego w ramach przepisów ustawy Prawo energetyczne. Próba określenia zakresu znaczeniowego użytego w art. 45a pojęcia „bonifikata” została podjęta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014 r. (III SZP 1/14). Sąd Najwyższy przyjął – i pogląd ten wart jest akceptacji – iż „według słownika języka polskiego PWN bonifikata to zmniejszenie ustalonej ceny towaru lub usługi. W zwyczaju handlowym bonifikatę często identyfikuje się z rabatem lub upustem - rozumiejąc przez to zniżkę ceny dóbr lub usług, przyznawaną przez sprzedającego (wykonawcę usługi) po dokonaniu transakcji; może ona być zachętą do zwiększania zakupów towarów (ma wtedy zazwyczaj charakter okresowy) albo formą rekompensaty w przypadku reklamacji produktu lub usługi z powodu nieodpowiedniej jakości, wad lub usterek”. Jak dostrzegł także Sąd Najwyższy w odniesieniu do obrotu towarami, na gruncie doktrynalnym wykształcił się pogląd, iż „sprzedaż z rabatem (bonifikatą, upustem) jest klasyczną umową, w której kupujący uzyskuje prawo własności rzeczy za obniżoną cenę, tj. niższą od ceny, za którą sprzedawca wcześniej oferował produkt na rynku. Polityka obniżania cen stosowana jest niezależnie na różnych szczeblach obrotu. Służy więc nie tylko odbiorcom detalicznym (konsumentom), lecz również akwizytorom, dystrybutorom i hurtownikom”.

Przy takim zaś rozumieniu bonifikaty nie mają charakteru odszkodowania (przysługują one niezależnie od tego, czy doszło do powstania szkody), i polegają na obniżeniu ceny zakupu energii elektrycznej z powodu niedotrzymania przez dostawcę energii elektrycznej standardów jakościowych (w tym również niedostarczenia energii elektrycznej). Pierwszą konsekwencją uznania, iż bonifikata nie stanowi odszkodowania jest to, że udzielenie takiej bonifikaty jest obligatoryjne, i zarazem niezależne od przyczyn niewykonania zobowiązania. Drugą zaś, że do bonifikaty nie stosuje się zawartych w Kodeksie cywilnym przepisów dotyczących naprawienia szkody (tak też SN w powołanej wyżej uchwale z dnia 18 września 2014 r., III SZP 1/14).

Z regulacją zawartą w treści ustawy – Prawo energetyczne, współgra przepis § 41 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U z 2013 r., poz. 1200), wskazujący, że za każdą niedostarczoną jednostkę energii elektrycznej odbiorcy końcowemu (...) przysługuje bonifikata w wysokości dziesięciokrotności ceny energii

elektrycznej, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b ustawy, za okres, w którym wystąpiła przerwa w dostarczaniu tej energii.

W kontekście przywołanych regulacji, nie pozostaje wątpliwym, iż wszędzie tam gdzie prawodawca posłużył się pojęciem „bonifikaty” nie zamierzał kreować uprawnień do czego innego niż wynika to z przyjętego na gruncie języka polskiego znaczenia tego pojęcia, ograniczając uprawnienie przysługujące odbiorcy energii jedynie do możliwości domagania się obniżenia opłat. W szczególności brak jest uzasadnionych jurystycznie podstaw, do uznawania, iż w oparciu o tak ukształtowane przepisy możliwym było konstruowanie roszczenia pieniężnego (o zapłatę). Skoro zaś tego rodzaju roszczenie nie znajdowało oparcia w obowiązujących normach, nie mogło być, jak niewadliwie przyjmował Sąd I instancji, uwzględnione.

W takim zaś stanie zarzuty dotyczące wadliwej oceny przedstawionego materiału dowodowego (zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.), czy zarzut sporządzenia sprzecznego z przepisem art. 328 § 2 k.p.c., uzasadnienia, pozostawały bezprzedmiotowe. Skoro bowiem brak było już w świetle wskazywanej podstawy faktycznej uwzględnienia żądania, ewentualne uchybienia, choć ich Sąd Apelacyjny nie stwierdził, pozostałyby bez wpływu na wynik procesu.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., złożoną apelację oddalił.

Nadto Sąd Apelacyjny obciążył przegrywającą postępowanie apelacyjne powódkę obowiązkiem zwrotu stronie pozwanej poniesionych przez tę stronę kosztów procesu (art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c.). Na zasądzoną z tego tytułu sumę składa się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika reprezentującego stronę pozwaną w kwocie 5400 zł ustalone w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 oraz § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).